

08.02.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**08 Şubat 2023
Çarşamba**

RESMÎ GAZETE'DE BUGÜN

08 Şubat 2023 Çarşamba

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

CUMHURBAŞKANI KARARI

— Anayasanın 119 uncu Maddesi ile 2935 Sayılı Olağanüstü Hal Kanununun 3 üncü Maddesinin Birinci Fıkrasının (a) Bendine Göre Adana, Adıyaman, Diyarbakır, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya, Osmaniye ve Şanlıurfa İllerinde 8/2/2023 Çarşamba Günü Saat 01.00'dan İtibaren Üç Ay Süreyle Olağanüstü Hal İlan Edilmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6785)

YÖNETMELİKLER

- 351 Sayılı Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Kanununun Uygulanmasına Ait Yönetmeliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik
- Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Merkez İhale Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik
- Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Merkez ve Taşra Teşkilatı Ayniyat Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik
- Spor Genel Müdürlüğü Sözleşmeli Spor Uzmanı ve Antrenör Çalıştırılması Hakkında Yönetmeliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik
- Spor Genel Müdürlüğü Spor Kontrolörlüğü Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik
- Spor Müسابakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunun Mali Hükümlerinin Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik
- Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Personel Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik
- Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Sigorta Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik
- Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Özel Program ve Proje Uygulayan Eğitim Kurumlarına Öğretmen Atama ve Yönetici Görevlendirme Yönetmeliği

TEBLİĞ

- Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 548)

5 bin 894 can kaybı, 34 bin 810 yaralı

Türkiye, bir yandan büyük felaketin yaralarını sarmaya çalışırken, bir yandan zamana karşı yarışıyor. Kahramanmaraş depremlerinin vurduğu 10 kentte arama kurtarma faaliyetleri devam ediyor. Saat 00.10 itibariyle verilen resmi bilgilere göre; can kaybı 5 bin 894'e yükseldi. 10 şehirde toplam yaralı 34 bin 810. Teyitli yıkılmış bina sayısı 5 bin 775.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay, depremlerde 5 bin 894 kişinin hayatını kaybettiğini, 34 bin 810 kişinin yaralandığını bildirdi.

AFAD Koordinasyon Merkezi'nde 10 ili etkileyen depremlere ilişkin açıklama yapan Oktay, şu ana kadar 5 bin 894 vatandaşın hayatını kaybettiğini aktardı. Deprem bölgelerinde çalışmaların tüm hızıyla sürdüğünü vurgulayan Oktay, 34 bin 810 yaralının bulunduğunu, yıkılan bina sayısının 5 bin 775, enkazdan kurtarılanların ise 8 bin civarında olduğunu kaydetti.

Yaralılara Allah'tan acil şifalar dileyen Oktay, "Arama kurtarma faaliyetlerimiz devam ediyor. Enkaz altında bulunan son vatandaşımıza ulaşana kadar bu çalışmalar devam edecek. Toplamda 16 bin 139 arama kurtarma ekibimiz şu anda fiilen sahada. Tüm illerimiz ve ilçelerimize sevk etmiş durumdayız." dedi.

Uluslararası alandan ve yerelden ekipleri de sahaya sevk edeceklerini belirten Oktay, bu gece yoğun bir operasyonla özellikle Adıyaman, Hatay ve Kahramanmaraş'a ve spesifik alanlara ekipleri havadan sevk etmeyi sürdüreceklerini bildirdi.

Bakan Koca: Depremin boyutu çok büyük

Sağlık Bakanı Fahrettin Koca, Hatay'daki Acil Durum Koordinasyon Merkezi'nde basın toplantısının toplantısında açıklamalarda bulundu. Bakan Koca, "Depremin boyutu çok büyük, zorlu bir coğrafyayı vurdu. Hava koşulları son derece zorlu. Kurtarma ekipleri, zarar gören merkezlere zorlukla ulaştılar. Hatay'da 2749 binanın yıkıldığını tespit ettik, artış olabileceğini düşünüyoruz. Hatay 1647 vefat, Kahramanmaraş 1243 vefat, Gaziantep 504 vefat, Şanlıurfa 127 vefat, Adana 167 vefat, Adıyaman 896 vefat Malatya 201 vefat, Osmaniye 502 vefat, Kilis 22 vefat, Elazığ 5 vefat. toplamda 5 bin 434 vatandaşımız hayatını kaybetti. Hatay'da enkazdan kurtarılanları sayısı 1846. Dün gece 98 yaralımız MSB İskenderun gemisiyle Mersin'e ulaştırıldı. Hatay'daki yaralılarımız Adana Şehir Hastanesi ve bölgedeki hastanelere nakil ettik. Tüm ekiplerimize ve gönüllü yardıma koşan vatandaşlarımıza teşekkür ediyorum" dedi.

Akar: Bin 500 Mehmetçik daha katılacak

Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar, Hatay'daki Acil Durum Koordinasyon Merkezi'nde açıklamalarda bulundu. Bakan Akar, "Büyük bir felaketle karşı karşıyayız. Yoğun bir çalışma var. İlk yaptığımız şey sabah erken saatlerde kriz yönetim merkezimizi açmak suretiyle çalışmaya başladık. Hava yolu yardım köprüsü kurduk. Büyük uçaklarımızı seferber etmek suretiyle, açık olan hava meydanlarımıza personel naklini başlattık. Batıdan aldığımız personeli İncirlik ve Antep Havalimanı'na Malatya'ya taşımaya başladık. 75 hava aracı var elimizde. Batıya gitmek isteyen vatandaşlarımıza uçakları kullandırmaktayız. Helikopterler yoğun şekilde çalışmaktadır. 19 helikopter görev yapmakta. Gelecek helikopterlerle sayınının 45'e ulaşacağını düşünüyoruz. Hatay Havalimanında hasar dışında diğer havalimanlarında hasar yok. Mehmetçik felaketle mücadelede milletin yanında. 7 bin 500 Mehmetçik çalışmaları sürdürmekte. Yarından itibaren bin 500 Mehmetçik katılacak. Kıbrıs'ta bulunan 4 tabur bölgeye gelecek. Hatay'da bin 600 Mehmetçik görevini sürdürmekte. Seyyar mutfaklarımızı 25 il ve ilçelere dağıtmış bulunuyoruz. Jeneratörleri bölgeye sevk ettik. Ekmek dağıtımına başladık. Her gün 15 bin vatandaşımıza sıcak çorba verme gayreti içerisindeyiz. Bölgede bulunan birlik, karargahlar sivil vatandaşlara açılmış durumda. Dost ve müttefik ülkelerden yardımlar geldi. Sevkinin sürdürüyoruz. Akaryakıtın kamu ve sivil vatandaşa dağıtımını başlattık. Diğer çıkarma gemilerimiz görevlendirildi. İskenderun limanındaki yangının söndürülmesi için çalışmalar gerçekleştirildi" dedi.

10 ilde 3 aylık olağanüstü hal

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Devlet Bilgi Koordinasyon Merkezi'nde yaptığı açıklamada 10 ilde 3 aylık olağanüstü hal ilan edildiğini bildirdi.

70'in üzerinde ülke talepte bulundu, 14'ü fiilen sahada

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay, Kahramanmaraş'ta yaşanan depremlerin ardından açıklamalarda bulundu.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Oktay açıklamasında arama kurtarma çalışmalarının aralıksız devam ettiğini ifade ederken, kış şartlarının süreci zorlaştırdığını söyledi.

Deprem çalışmalarında görevde olan personel sayısını paylaşan Cumhurbaşkanı Yardımcısı Oktay, Arama kurtarma sayıları itibarıyla an itibarıyla tüm illerimizde 12 bin 181 arama kurtarma personelimiz mevcuttur. Bunlardan 4 bin 60'ı Maraş'ta, 2 bin 465'i Hatay'da, bin 314 Gaziantep'te, bin 721 Adıyaman'da, 687 Osmaniye'de, 119 Adana, 562 Diyarbakır, Şanlıurfa 100, Kilis 41 ve Malatya bin 112. Burada özellikle Kilis, Şanlıurfa ve Diyarbakır'daki çalışmalar oldukça iyi durumda. Diğer illerimizde arama kurtarma çerçevesinde 239 sağlıkla ilgili 946 ambulans, 939 UMKE timi ve ambulans uçaklar ve bin 947 UMKE personeli ile toplam 4 bin 785'te sağlık personelimiz görev yapmaktadır sahada. Sahada fiilen 24 bin 443 personelimiz görev yapıyor." dedi.

Adana Havalimanı'nın lojistik üs haline geldiğini belirten Oktay, yurt dışından gelen arama kurtarma ekiplerinin hızlı şekilde başta Hatay, Maraş, Adıyaman olmak üzere depremden etkilenen bölgelere sevk edildiğini ifade etti.

Oktay 70'in üzerinde ülkenin yardım talebinde bulunduğunu, 14 ülkenin ise fiilen sahada olduğunu, bu ülkelerin Çekya, Fransa, Hollanda, Malta, Hindistan, Polonya,

08.02.2023

Cezayir, İtalya, Moldova, Arnavutluk, İsrail, Özbekistan, Macaristan, Almanya, Sırbistan, Slovakya, Tatar, İngiltere, Rusya Federasyonu olduğunu belirtti.

Hava araçlarını kullanma şansımız bu sabah itibarıyla arttı. 6 adet A-400M, 6 adet C-130, 19 adet CN-235 ki bunlardan 4'ü ambulans uçaktır. 4 adet KC-135 tanker uçakları ve 26 adet de helikopter. Özellikle şu anda Adana yoğun şekilde Adana Havalimanı lojistik üs haline gelmiş durumda. Yurt dışından gelen arama kurtarma ekipleri açısından bu ekipleri çok hızlı şekilde Hatay, Maraş ve Adıyaman'a bu uç ilimiz başta olmak üzere sevk ediyoruz.

Diğer ülkelerden gelen yardımlar boyutuna baktığımızda 3 bin 294 arama kurtarma personelinin geldiğini görüyoruz. Orada da 70'in üzerinde ülke talepte bulunmuş durumda. Bunlardan 14 ülke fiilen sahada. Adana'dan ilgili yerlere sevk aşamasında. Çek, Fransa, Hollanda, Malta, Hindistan, Polonya, Cezayir, İtalya, Moldova, Arnavutluk, İsrail, Özbekistan, Macaristan, Almanya, Sırbistan, Slovakya, Tatar, İngiltere, Rusya Federasyonu'dur. Bu ülkelere de ayrıca teşekkür ediyoruz. 3 bin 294 personel ve yine 9 arama kurtarma köpekleri de ilaveten buna dahildir.

Türkiye çapında çadır ve battaniye, yatak, mutfak setleri ve yastık çarşaf setlerinin afet bölgesine gönderilmesi için çalışıldığını belirten Oktay, "dün akşam ve gece boyu yaşadığımız tipiden kaynaklı yolların afet bölgesi dışında da kapanıyor olmasından kaynaklı biz bugün itibarıyla da buraya hava yolu aracılığıyla bu ihtiyaçların afet bölgesine intikalini önceliklemiş durumdayız." dedi.

Afet bölgesinde ulaşımın önemli ve kritik olduğunu ifade eden Oktay, "Bölgede işi olmayan vatandaşlarımızı bu yolları kullanmamaları ve bölgeye gitmemeleri yönünde

08.02.2023

özellikle ikaz etmek istiyoruz ve rica ediyoruz. Bu bölgeleri ihtiyacı olmayan afet bölgesine gıda veya arama kurtarma, barınma ve benzeri alanlarda herhangi bir nakliye işi yapmayanların bu yolları kullanmamaları, dolayısıyla burada bir tedbir de almış durumdayız. Özellikle Hatay, Maraş ve Adıyaman'da 48 saat itibarıyla görevli araçların afet ile ilgili bölgeye sevkiyat yapan araçların dışındaki diğer araçların girmesini durdurmuş durumdayız. 48 saat süresince bu geçerli olacak. 11.00 itibarıyla bugün bu süre başlamış durumda. Diğer illerde de ihtiyaç olursa bu genişletilebilir." şeklinde konuştu.

TSK'nın "hava yardım koridoru" gece boyunca çalıştı

Bölgeye arama kurtarma ekiplerinin ulaştırılması için Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından oluşturulan "hava yardım koridoru" gece boyunca açık kaldı. Aralarında A400M nakliye uçaklarının da bulunduğu 37 hava aracıyla, arama kurtarma ekipleri, araçlar ve yardım malzemeleri taşındı.

"Uçan kaleler" de deprem bölgesinde

MSB, 2'nci Kolordu İstihkam Alay Komutanlığında görevli personelin de arama kurtarma faaliyetlerine destek için deprem bölgesine hareket ettiğini duyurdu.

TSK, bölgeye personel ve yardım malzemesi nakli için aralarında "uçan kale" olarak nitelendirilen CH-47 Chinook tipi helikopterlerin olduğu genel maksat helikopterleri de sevk ediyor.

Tatar: Türkiye'nin yedide biri depremi hissetti

Türkiye olarak büyük bir felaketle karşı karşıya olduğunu belirten AFAD Deprem ve Risk Azaltma Genel Müdürü Orhan Tatar, depremin etki alanının yaklaşık 110 bin kilometrekarelik bir alanı kapsadığını, Türkiye'nin yüzölçümünün yaklaşık yedide birine karşılık gelen alanda depremin etkilerinin hissedildiğini vurguladı.

Devletin tüm imkanlarıyla deprem bölgesinde arama, kurtarma ve iyileştirme faaliyetlerini yürütmeye devam ettiğini ifade eden Tatar, şu ana kadar 285 artçının yaşandığını aktardı.

Vatandaşlara hasar gören binalardan uzak durması konusunda uyarı yapan Tatar, meydana gelen artçı sarsıntılarının zaman zaman 5 ve üzeri büyüklüklere çıkabildiğini, bu nedenle de hasar almış binaların yıkıma uğrayabileceğini dile getirdi.

Tatar, şöyle devam etti:

"Şu ana kadar yaşamını yitirmiş vatandaşımızın sayısı 3 bin 381, yaralı sayısı 20 bin 426, şu ana kadar teyit edilmiş, yıkılmış olan bina sayısı 5 bin 775, bununla birlikte henüz teyidi yapılmamış ancak yıkıldı ihbarı gelen toplam bina sayısı 11 bin 302. Ancak bu 11 bin 302 ihbarın içinde yıkıldığı teyit edilen bina sayısı 5 bin 775."

Tatar, bölgede 24 bin 443 personelin görev yaptığını, ekiplerin içinde birçok kurumdan görevlinin bulunduğunu belirtti.

08.02.2023

Deprem bölgesinde olumsuz hava şartlarının devam ettiğine değinen Tatar, ekiplerin bölgeye ulaşmakta zaman zaman sıkıntı yaşadığını da söyledi. Tatar, bölgede 10 geminin yaralıları taşımak için görevlendirildiğini de belirtti.

Bölgede görevli hava unsurlarının sayısının 54 olduğunu, helikopterlerle 154 sorti yapıldığını ifade eden Tatar, arama kurtarma ekipleri ve barınma, beslenmeyle ilgili ihtiyaçların bu unsurlarla bölgeye ulaştırıldığını belirtti.

Haberleşmeyle ilgili yer yer kesintilerin olduğunu, bunlara gerekli müdahalelerin yapıldığını dile getiren Tatar, bölgede hizmet veren 85 hizmet aracıyla vatandaşlara farklı bölgelerde beslenme hizmeti verildiğini kaydetti.

Tatar, psikososyal destek hizmetinin de Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının uzman personeli tarafından verildiğini belirterek, bölgede 100 araçla birlikte toplam 1322 personelin bu hizmeti yürüttüğünü kaydetti.

Kurtarma çalışmaları devam ediyor

Ekipler, olumsuz hava koşulları ve zor şartlara rağmen çok sayıda yıkılan binanın bulunduğu Hatay, Adana ve Osmaniye'de başladıkları çalışmaları iş makinelerinin de yardımıyla aralıksız sürdürüyor. Yakınları enkaz altına olanlar ise kurtarma çalışmalarını yakından takip ediyor. Ekipler tarafından bölgedeki binaların boşaltılmasına yönelik de sık sık uyarılar yapılıyor.

Gaziantep'te 28 saat sonra 4 kişi kurtarıldı

Gaziantep'in Nizip ilçesinde yıkılan bir binanın enkazından 28 saat sonra anne ve 3 çocuğu yaralı olarak çıkarıldı.

08.02.2023

Fatih Sultan Mahallesi'ndeki 6 katlı Furkan Apartmanı'nın çökmesi sonucu enkaz altında kalanların kurtarılması amacıyla AFAD, UMKE, 112 Acil Sağlık, polis ve jandarma ekiplerinin çalışmaları sürüyor.

Ortam dinlemesinin ardından enkazın altından yaklaşık 28 saat sonra Döne Özkılıç ile çocukları Abdulkadir, Beyza ve Elif Özkılıç enkazdan kurtarıldı. Aile, bölgedeki sağlık ekiplerince hastaneye kaldırıldı.

Bu arada, yıkılan binanın çevresinde bekleyen vatandaşlar enkaz altında kalan yakınlarından haber bekliyor.

Hatay'da 1'i çocuk 4 kişi kurtarıldı

Hatay'ın İskenderun ilçesinde, yıkılan 3 binanın enkazından 1'i çocuk 4 kişi yaralı olarak çıkarıldı.

Sahil Güvenlik ve AFAD koordinasyonundaki GEA İnsani Yardım Arama Kurtarma Derneği ekiplerince yürütülen çalışmalarda, 5 katlı Reşit Apartmanı'nın enkazındaki Mehmet (23) ve kardeşi Hakan Yılmaz Çağan'a (10) saat 03.35 sularında ulaşıldı.

Ekipler, binanın çevresindeki 5 katlı Yalım Apartmanı'ndaki çalışmalarda 26 yaşındaki Kubilay Özer'e, Akgül Apartmanı'ndaki kurtarma çalışmasında da Nejla Baygül'e aynı saatlerde ulaştı.

Vatandaşların da desteğiyle ambulanslara taşınan yaralılar, çevredeki hastanelere kaldırıldı.

TCG İskenderun gemisi yaralıları Mersin'e taşıyor

Milli Savunma Bakanı Akar, Sağlık Bakanı Koca, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Dönmez ve Tarım ve Orman Bakanı Kirişçi, Hatay'daki Acil Durum Koordinasyon Merkezi'nde açıklamalarda bulundu.

Bakan Akar, TCG İskenderun gemisinin bu gece İskenderun Limanı'na yanaşarak yaralıları Mersin'deki hastanelere sevk edeceğini açıkladı.

"Kimi anlamda yüzyılın en büyük depremi olarak değerlendirebileceğimiz depremin olmasına müteakip Silahlı Kuvvetler olarak bütün arkadaşlarımızla birlikte çalışmalara başladık. Bunun ilk adımı olarak da bakanlığımızda bir kriz merkezi oluşturduk ve bütün bölgeye hakim olmak üzere bütün arkadaşlarımızla konuşmak ve koordine etmek üzere çalışmaları sürdürmekteyiz.

Bakanlıklarla yapılan ilk çalışmaların sonucunda hava yardımı ihtiyacının doğması üzerine büyük uçaklar dahil 17 uçakla bir hava yardım koridoru oluşturduk. A 400M nakliye uçakları dâhil 17 uçakla İstanbul, İzmir ve Ankara'dan Gaziantep ve Adana'ya sürekli olarak yardım uçuşları gerçekleştiriliyor.

Şu ana kadar 73 sorti destek uçuşu gerçekleştirildi. Ayrıca afet bölgelerindeki çalışmaların koordinasyonu için 2 Akıncı TİHA görevlendirildi. Hatay, Malatya, Osmaniye ve Kahramanmaraş'ın Pazarcık ilçesindeki arama kurtarma çalışmalarına

8 Doğal Afet Kurtarma Timi, arama kurtarma köpekleriyle beraber katılıyor. Bununla birlikte Kıbrıs'tan da Doğal Afet Yardım Takımı Gaziantep'e intikal etti."

İstanbul'dan 12 bin 752 personel sevk edildi

İstanbul Valisi Ali Yerlikaya, deprem bölgesine 73 uçak ile 12 bin 752 personelin sevk edildiğini bildirdi. Yerlikaya, sosyal medya hesabından yaptığı açıklamada, "06.00 itibarıyla İstanbul'umuzdan 73 uçak ile 12 bin 752 personelimiz ve AFAD Gnlllerimiz, başta Hatay olmak üzere deprem bölgesine sevk edildi. Haknız ödenmez, minnettarız." bilgisini paylaştı.

Zorunda olmadıkça trafiğe çıkmayın

evre, şehircilik ve İklim Deđiřikliđi Bakanı Murat Kurum, art depremlerin devam ettiğini ve vatandaşların hasarlı evlerden uzak durması gerektiğini söyledi. Bakan Kurum ayrıca arama kurtarma faaliyetlerinin hızla verilebilmesi için vatandaşların zorunlu olmadıkça trafiğe çıkmamasını istedi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan açıkladı: 10 ilde 3 aylık OHAL

Cumhurbaşkanı Erdoğan, deprem bölgesinde 3 ay OHAL ilan etti. Anayasa'nın 119'uncu maddesinde yer alan OHAL, Cumhurbaşkanına sınırlamaya tabi olmadan kararname çıkarabilme yetkisi veriyor. OHAL'de temel hak ve hürriyetlerin kullanılması kısmen veya tamamen durdurulabiliyor veya bunlar için Anayasada öngörülen güvencelere aykırı tedbirler alınabiliyor.

ANKARA (EKONOMİ)

Cumhurbaşkanı Erdoğan, deprem felaketine yönelik düzenlediği toplantıda, 10 ilde 3 ay süreyle OHAL ilan edildiğini duyurdu. OHAL'e ilişkin düzenlemenin bugün TBMM'ye gelmesi bekleniyor.

OHAL; savaş, savaşı gerektiren durum, seferberlik gibi şartlarda ilan edilebiliyor.

OHAL ile ilgili düzenleme Anayasa'nın 119'uncu maddesinde yer alıyor. Bu madde uyarınca Cumhurbaşkanı'na OHAL süresini 4 ay uzatma yetkisi veriliyor. Aynı zamanda OHAL dönemlerinde Cumhurbaşkanı, olağanüstü halin gerekli kıldığı konularda Cumhurbaşkanı Kararnamesi çıkarabilecek. Kanun hükmündeki bu kararnameler Resmi Gazete'de yayınlanacak ve aynı gün TBMM onayına sunulacak.

OHAL'de temel hak ve hürriyetler kısıtlanabilecek

Anayasa'nın OHAL ile ilgili şartlarını düzenleyen 119'uncu maddesinde, 15'inci

maddeye atıfta bulunularak, bu maddede belirtilen ilkeler doğrultusunda bazı temel hak ve hürriyetlerin, Anayasa'da öngörülen güvencelere aykırı olarak tedbirler alınabileceği hükme bağlanıyor.

Maddeye göre; savaş, seferberlik veya olağanüstü hallerde, milletlerarası hukuktan doğan yükümlülükler ihlal edilmemek kaydıyla, durumun gerektirdiği ölçüde temel hak ve hürriyetlerin kullanılması kısmen veya tamamen durdurulabilir veya bunlar için Anayasada öngörülen güvencelere aykırı tedbirler alınabilecek.

Anayasa'nın OHAL koşullarını düzenleyen 119'uncu maddesi şöyle:

Anayasa

Madde 119 – (Değişik: 21/1/2017-6771/12 md.)

Cumhurbaşkanı; savaş, savaşı gerektirecek bir durumun başgöstermesi, seferberlik, ayaklanma, vatan veya Cumhuriyete karşı kuvvetli ve eylemli bir kalkışma, ülkenin ve milletin bölünmezliğini içten veya dıştan tehlikeye düşüren şiddet hareketlerinin yaygınlaşması, anayasal düzeni veya temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet hareketlerinin ortaya çıkması, şiddet olayları nedeniyle kamu düzeninin ciddî şekilde bozulması, tabii afet veya tehlikeli salgın hastalık ya da ağır ekonomik bunalımın ortaya çıkması hallerinde yurdun tamamında veya bir bölgesinde, süresi altı ayı geçmemek üzere olağanüstü hal ilan edebilir.

Olağanüstü hal ilanı kararı, verildiği gün Resmî Gazetede yayımlanır ve aynı gün Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayına sunulur. Türkiye Büyük Millet Meclisi tatilde ise derhal toplantıya çağırılır; Meclis gerekli gördüğü takdirde olağanüstü halin süresini kısaltabilir, uzatabilir veya olağanüstü hali kaldırabilir.

Cumhurbaşkanının talebiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi her defasında dört ayı geçmemek üzere süreyi uzatabilir. Savaş hallerinde bu dört aylık süre aranmaz. Olağanüstü hallerde vatandaşlar için getirilecek para, mal ve çalışma yükümlülükleri ile 15 inci maddedeki ilkeler doğrultusunda temel hak ve hürriyetlerin nasıl sınırlandıracağı veya geçici olarak durdurulacağı, hangi hükümlerin uygulanacağı ve işlemlerin nasıl yürütüleceği kanunla düzenlenir.

Olağanüstü hallerde Cumhurbaşkanı, olağanüstü halin gerekli kıldığı konularda, 104 üncü maddenin onyedinci fıkrasının ikinci cümlesinde belirtilen sınırlamalara tabi olmaksızın Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir. Kanun hükmündeki bu kararnameler Resmî Gazetede yayımlanır, aynı gün Meclis onayına sunulur.

Savaş ve mücbir sebeplerle Türkiye Büyük Millet Meclisinin toplanamaması hâli hariç olmak üzere; olağanüstü hal sırasında çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri üç ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülür ve karara bağlanır. Aksi halde olağanüstü hallerde çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnamesi kendiliğinden yürürlükten kalkar.

Hazine ocak ayında 54,3 milyar TL açık verdi

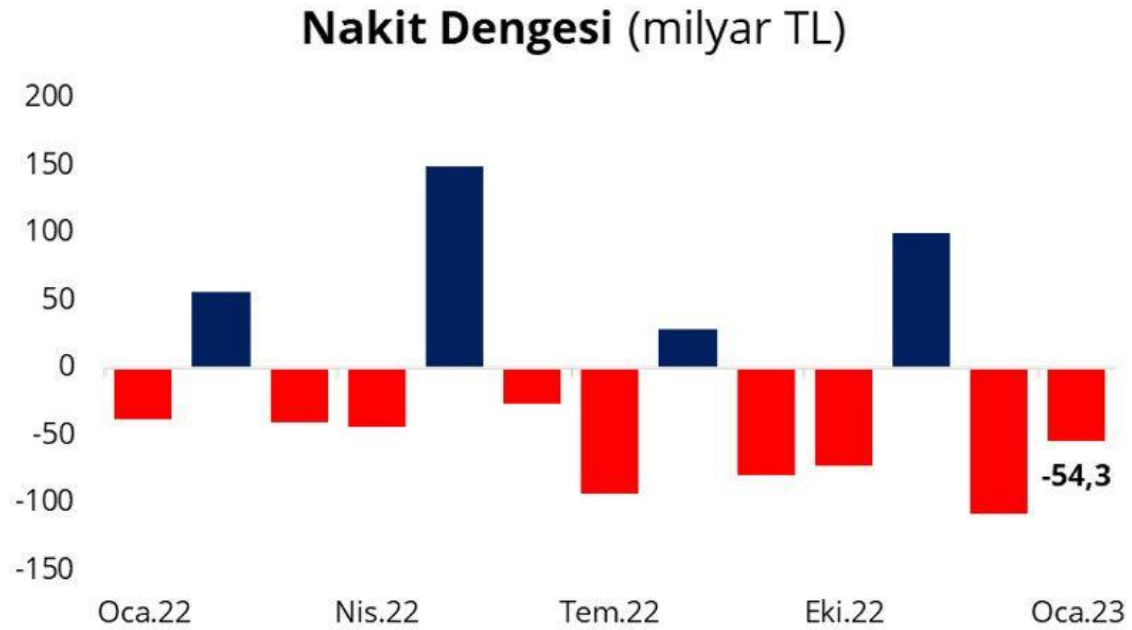
Hazine nakit dengesi, ocak ayında 54 milyar 305 milyon lira açık verdi.

Ali Orhan YALÇINKAYA

Hazine Nakit Bütçesi Yıla 54.3 Milyar TL Açık Vererek Başladı

Hazine nakit bütçesi 2023 yılı Ocak ayında 54.3 milyar TL, faiz dışı denge 34.4 milyar TL açık verdi. Geçtiğimiz yılın aynı döneminde nakit bütçe 38.0 milyar TL, faiz dışı denge 25.1 milyar TL açık vermişti.

Böylece 2022 yılında 169.4 milyar TL düzeyinde olan nakit bütçe açığı 185.6 milyar TL açığa yükselirken, 110.6 milyar TL fazla veren faiz dışı denge 101.2 milyar TL fazlaya geriledi.

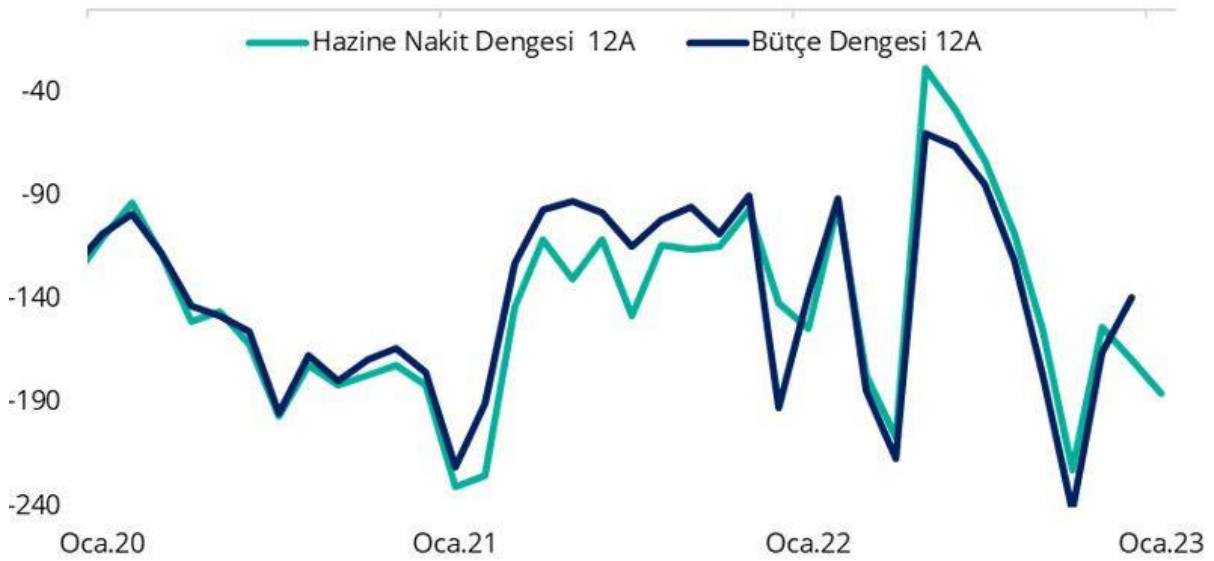
Gelirler bir önceki aya göre 26.1 milyar TL artarak 291.3 milyar TL'ye yükselirken, giderler bir önceki aya göre 29.9 milyar TL azalarak 345.6 milyar TL'ye geriledi. 2022 yılı Aralık ayı bütçe giderlerinde yer alan tutarların bir kısmının nakit çıkışı 2023 yılı Ocak ayında gerçekleşmiştir.

Faiz giderleri bir önceki aya göre 2.4 milyar TL artarak 19.9 milyar TL olurken, geçtiğimiz yılın aynı ayına göre artış 6.9 milyar TL oldu.

2022 yılı Ocak ayında 172.9 milyar TL olan faiz dışı giderler ise 152.8 milyar TL artarak 325.7 milyar TL'ye yükselirken bir önceki aya göre 32.2 milyar TL azalış kaydetti.

Hazine nakit gerçekleştirmeleri Maliye Bakanlığı'nın ay ortasında açıkladığı merkezi yönetim bütçe gerçekleştirmelerinin öncüsü niteliğindedir.

Bütçe Dengesi ve Nakit Dengesi (milyar TL)

Dolayısıyla Ocak ayı Hazine nakit gerçekleşmesi, geçtiğimiz yılın tamamında 139.1 milyar TL düzeyinde olan 12 aylık birikimli merkezi yönetim bütçe açığının yükselerek yıla 223.4 milyar TL açık düzeyinden başlayacağını ima etmektedir.

2023 yılında bütçenin 660.9 milyar TL açık vereceği öngörülmüyor.

Fed: Daha fazla faiz artışı yapmamız gerek

ABD Merkez Bankası (Fed) Başkanı Powell, güçlü istihdam raporunun dezenflasyon sürecinin neden zaman alacağını gösterdiğini belirterek, daha fazla faiz artışı yapılması gerekeceğini ifade etti.

Fed Başkanı Jerome Powell, Washington Ekonomi Kulübü'nde katıldığı etkinlikte, para politikasına ilişkin değerlendirmelerde bulundu.

Federal Açık Piyasa Komitesi'nin (FOMC) son toplantısında verilen mesajlara değinen Powell, "Dezenflasyon süreci, enflasyonu düşürme süreci başladı ve ekonomimizin yaklaşık dörtte birini oluşturan mal sektöründe başladı. Ancak daha gidilecek çok yol var. Bunlar dezenflasyonun çok erken aşamaları." diye konuştu. Powell, hizmet sektöründe ise henüz dezenflasyonun görülmediğini kaydetti.

Dezenflasyon sürecinin biraz zaman alacağına işaret eden Powell, sürecin pürüzsüz olmayacağını, muhtemelen inişli çıkışlı olacağını aktardı. Powell, "Daha fazla faiz artışı yapmamız gerekeceğini düşünüyoruz." dedi.

İstihdam raporu "çok güçlü"

Geçen hafta açıklanan ocak ayı istihdam raporunun "çok güçlü" olduğunu belirten Powell, "Bu kadar güçlü olmasını beklemiyorduk" değerlendirmesinde bulundu.

Powell, güçlü istihdam raporunun dezenflasyon sürecinin neden zaman alan bir süreç olacağını düşündüklerini gösterdiğini kaydetti.

08.02.2023

Devam eden faiz artırımlarının uygun olacağını öngördüklerini yineleyen Powell, "Enflasyonu zaman içinde yüzde 2'ye indirecek kadar kısıtlayıcı bir politika duruşu elde etmeye çalışıyoruz ve bunu henüz başardığımızı düşünmüyoruz" şeklinde konuştu.

Powell, verilerin beklenenden daha güçlü gelmeye devam etmesi halinde faiz oranlarını daha fazla artırımlarının gerekebileceğini ifade etti.

Enflasyonun yüzde 2'ye düşmesinin gelecek yıla kadar süreceğini aktaran Powell, "2023 yılının enflasyonda önemli düşüşlerin yaşandığı bir yıl olmasını bekliyoruz" diye konuştu.

Powell, sabırlı olunması gerektiğini vurgulayarak, faiz oranlarını bir süre daha kısıtlayıcı seviyede tutmalarının gerekeceğini düşündüklerini dile getirdi.

Fed Başkanı Powell, "İş gücü piyasası güçlü çünkü ekonomi güçlü. İş gücü piyasasının zayıfladığını görmeden dezenflasyonun başlangıcını görebilmiş olmamız iyi bir şey." dedi.

Fed'in bilanço küçültme sürecine de değinen Powell, bankanın mevcut bilançosunun 8,4 trilyon dolar büyüklüğünde olduğunu kaydetti.

Powell, bankanın bilançosunu "pasif bir şekilde" küçültme sürecinde olduğunu ve bunun "birkaç yıl" sürmesinin beklendiğini belirtti.

ABD Çalışma Bakanlığının geçen cuma günü açıkladığı verilere göre, ülkede tarım dışı istihdam ocakta 517 bin kişi ile beklentilerin üzerinde artış kaydetmiş, işsizlik oranı yüzde 3,4 ile Mayıs 1969'dan bu yana en düşük seviyeye gerilemişti.

Bugünün parasıyla 685 milyar lira... Nereye harcandı?

Alaattin AKTAŞ

08 Şubat 2023 Çarşamba

✓ Deprem vergisi olarak bilinen özel iletişim vergisinde yirmi yıllık tahsilat 86 milyar lira, yani 37 milyar dolar, yani bugünkü değerle 685 milyar lira...

✓ Tamam, bir vergi geliri tek bir amaç için harcanmaz ama bu kadar para, toplandığı amaç için hiç mi harcanmaz?

17 Ağustos ve 12 Kasım 1999'da yaşanan depremlerden sonra kamuoyunda deprem vergisi olarak bilinen bir vergi getirildi. Vergi, iletişim hizmetlerine uygulanacaktı ve adı da özel iletişim vergisiydi. Başlangıçta 2000 sonuna kadar uygulanması öngörülen bu verginin süresi önce iki kez uzatıldı, AKP de vergiyi kalıcı hale getirdi.

2003-2022 döneminde, yani tam yirmi yılda bu vergideki tahsilat 86.2 milyar lira oldu. Ama Türkiye gibi çok yüksek enflasyon yaşayan bir ülkede bu tutarı günümüze getirmek gerekir. İlgili yılların ortalama kuruyla hesapladığımızda 86.2 milyar liranın karşılığı 36.5 milyar dolar ediyor. 36.5 milyar dolar, büyük para... Bu parayı da çarpalım bugünkü kurla, alın size 685 milyar lira.

Vergiler bir havuzda toplanır ve her amaçla kullanılabilir, bu doğru. Yani deprem harcaması için oluşturulmuş özel iletişim vergisi de aynı şekilde her harcama için kullanılabilir. Ama bu verginin bir getiriliş amacı var, deprem...

Şimdi iki soru sormak gerek:

1999 depremlerinin yaraları tümüyle sarılmışsa bu vergi niye kalıcı hale getirildi?

Türkiye'de depremlerin hiç bitmeyeceği bilindiği için bu vergi kalıcı hale getirilmişse, ki öyle olmalı, şu durumda bu para belli ki başka yerlere harcandı, öyleyse nerelere harcandı?

Yol, köprü, tünel!

Aslında çoğu kez sorular havada kalıyor.

Bu paranın nerelere harcandığı zamanında itiraf da edildi zaten.

Eski Maliye Bakanlarımızdan biri bu paranın akıbeti sorulduğunda “**Sağlık için harcandı, yol, tünel, köprü yapıldı**” demişti.

Düşünebiliyor musunuz, bugünün parasıyla 685 milyar liradan söz ediyoruz. Yirmi yılda toplanan ve harcanan para...

Ama yapılan o yolların bir kısmının kağıt helva gibi çöktüğünü, kırıldığını gördük.

Bari iyi yapsaydınız, iyi yaptırsaydınız, işe yarasaydı bu harcama.

Parayı deprem amaçlı topla; başka yerlere, yol yapmaya harca, yaptığın yol depremde çöksün ve geçit vermez hale gelsin, yolun bir tarafında enkaz altında can çekişen insanlar, bir tarafında yardım için çırpınanlar bekleşip dursun!

Nereye harcandı bu para?

	Milyon TL	Milyon \$ (*)
2003	1.048	702
2004	1.900	1.336
2005	3.044	2.270
2006	3.578	2.500
2007	4.211	3.235
2008	4.551	3.520
2009	4.265	2.757
2010	4.121	2.747
2011	4.419	2.646
2012	4.473	2.495
2013	4.545	2.391
2014	4.640	2.121
2015	4.732	1.740
2016	4.976	1.647
2017	3.817	1.046
2018	3.440	715
2019	4.014	708
2020	4.488	640
2021	6.618	745
2022	9.298	561
Toplam	86.177	36.521

*İlgili yıllardaki ortalama kurla hesaplanan tutar

BU PARA DEPREM İÇİN NASIL KULLANILABİLİR?

Toplanan bir verginin yalnızca tek bir amaç için kullanılmasının söz konusu olmadığını belirttim. Dolayısıyla deprem vergisi olarak bilinen özel iletişim vergisi de vergi havuzuna aktarılmış ve oradan her yere harcanmış. O paranın izini sürmek de mümkün değil zaten.

Öyleyse ne yapmalı, bu para deprem amaçlı toplandığına göre bu amaca hizmet edecek şekilde kullanılması nasıl sağlanmalı?

Bu sorunun yanıtını Ondokuz Mayıs Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Murat Batı, Para Analiz’de yer alan yazısında veriyor.

“Çare, Deprem Fonu”

Deprem amacıyla toplanan bu paranın deprem için kullanılmasını sağlamanın yolunun bir Deprem Fonu oluşturmaktan geçtiğine dikkat çeken Prof. Batı, Para Analiz’deki değerlendirmesinde şu görüşler dile getiriyor:

“Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa göre, belirli gelirlerin belirli giderlere tahsisi söz konusu olamaz. Bu, literatürde ‘adem tahsisi’ ilkesi olarak da bilinir. Genel bütçeye doğrudan gelir kaydedilen bu vergiler, Hazinesinin havuzuna aktarılır ve toplandığı yer ya da konusuna bakılmaksızın bütçe kanununun izin verdiği ölçüde her türlü kamu hizmeti için harcanabilir.

İşte genel bütçeye gelir kaydedilen ve depremin yaralarını sarmak amacıyla getirilen özel iletişim vergisinin de sadece deprem için kullanılması mümkün değildir.

Bunun çözümü, özel iletişim vergisini genel bütçeye gelir kaydedilen bir vergi türü olmaktan çıkarıp bir fona dönüştürmektir. İşsizlik Fonu gibi denetimi güçlendirilmiş bir fona dönüştürmek bu yaraya merhem olacaktır.

Özel iletişim vergisi bir vergi olarak kaldığı sürece deprem için ilk anda doğrudan kullanılacak bir bütçemiz olmayacak ve deprem durumunda finansman sorumlumuz çözümsüz kalacaktır.”

Keşke bu depremden ders çıkarılsa...

Güneydoğu’daki depremler biliyoruz ki son olmayacak. Ne zaman yaşanacak bilinmez, kapıda çok daha büyük bir tehlike olarak İstanbul duruyor.

Bundan sonra toplanacak paraları kullanarak depreme daha hazırlıklı yakalanabiliriz. Yapar mıyız, umalım yaparız.

10 ildeki deprem ülke ekonomisini de vurdu

Naki BAKIR

08 Şubat 2023 Çarşamba

Kahramanmaraş Pazarcık merkezli 7,7 ve Elbistan merkezli 7,6 şiddetli depremlerin vurduğu 10 ilde giderek artan can ve mal kayıplarında hasarın tam boyutu günler sonra ortaya çıkacak. Ancak, başta büyük sanayi kuruluşlarına sahip Gaziantep olmak üzere bu illerin ülke ekonomisindeki payı nedeniyle bu elim olay tüm ülke için ekonomik açıdan olumsuz sonuçlar doğurmaya aday.

Depremden etkilenen on il, Türkiye'nin toplam gayri safi yurt içi hasılasının (GSYH) yüzde 10,1'ini gerçekleştiriyor. GSYH'nin büyük bölümünü yaratan İstanbul ve Marmara bölgesi dışındaki iller baz alındığında bu yüksek bir orana denk geliyor. Türkiye ekonomisinde 2021 yılında yüzde 11,35 olan büyümenin 1,15 puanı bu on ilden kaynaklanmıştı. Tek başına GSYH'nin yüzde 35'ini yaratan İstanbul'un yıllık büyüme oranına katkısının 3,96 puan olduğu dikkate alındığında, on ilin katkısının boyutu anlaşılıyor. Özellikle yıllık GSYH büyümeye katkısı tek başına 0,25 puan olan Gaziantep, en fazla katkı yapan 8'inci il konumunda bulunuyor.

Deprem yaralarını sarmaya uğraşacak on ilin ülke ekonomisindeki ağırlığı dolayısıyla, bu illerde yıllık büyümenin sıfır olması bile Türkiye ekonomisindeki genel büyüme oranının 1 puandan fazla düşmesi anlamına geliyor. On ilin ekonomisinde küçülme olasılığı dikkate alındığında ise genel büyümeye olumsuz etkisinin büyüyeceği görülüyor. Türkiye'nin 2023'te büyüme hedefi 5 düzeyinde bulunuyor.

151 büyük sanayi kuruluşu

Gaziantep'ten, İSO ilk 500 büyük sanayi kuruluşu listesine girmeyi başaran 29 ve ikinci 500'de 38 olmak üzere toplam 71 firma, Türkiye'nin en büyük 1000 sanayi kuruluşu arasında yer alıyor. Kahramanmaraş'ta ilk 500'de 13, ikinci 500'de 11, Adana'da ilk 500'de 10, ikincide 14, Hatay'da ilk 500'de 9, ikincide 8, Mersin'de sırasıyla 6 ve 8, Osmaniye'de 2 ve 3, Malatya'da ise ikinci 500'de bir firma bulunuyor. Buna göre on ilde ilk 500'de 69, ikincide 82 olmak üzere toplam 151 firma Türkiye'nin en büyük ilk bin sanayi kuruluşu arasında yer alıyor.

DEPREM BÖLGESİNDEKİ İLLERE AİT SEÇİLMİŞ EKONOMİK GÖSTERGELER

	Nüfus	GSYH'ye Katkı 2021 %	İlk 500 Sanayi K.	2'nci 500 Sanayi K. \$	İhracat 2022 Milyon TL	Vergi gel. 2022 Milyon TL	T. Bütçe gel. 2022 Milyon TL	Mevduat 2022 Milyon TL	Kredi 2022 Milyon TL	Takipteki Kredi Milyon TL
Adana	2.274.106	0,21	10	14	3.117,0	31.764,4	34.921,0	120.143,3	148.054,8	4.409,1
Adıyaman	635.169	0,03	-	-	97,3	1.588,5	1.841,7	13.856,7	18.859,8	319,6
Diyarbakır	1.804.880	0,05	-	-	422,1	7.275,2	9.223,0	35.495,4	50.320,2	2.087,0
Gaziantep	2.154.051	0,25	29	38	11.196,6	15.756,9	17.123,9	105.584,7	217.116,3	5.113,7
Hatay	1.686.043	0,20	9	8	4.067,4	45.457,0	47.564,9	82.736,7	102.902,9	2.642,0
K. Maraş	1.177.436	0,05	13	11	1.411,7	5.995,4	6.678,7	36.257,4	63.550,1	1.245,1
Malatya	812.580	0,04	-	1	456,2	3.547,9	4.519,8	26.893,2	24.832,2	500,2
Mersin	1.916.432	0,21	6	8	6.165,3	59.013,9	61.021,8	107.637,9	91.156,6	1.932,3
Osmaniye	559.405	0,04	2	3	375,1	1.590,0	1.982,5	11.474,7	22.205,4	413,1
Şanlıurfa	2.170.110	0,07	-	-	313,1	4.408,4	5.130,6	27.665,4	45.929,2	1.179,0
10 il	15.190.212	1,15	69	83	27.621,7	176.397,5	190.007,9	567.745,3	784.927,6	19.841,1
TÜRKİYE	85.279.553	11,35	500	500	254.171,9	2.353.286,0	2.802.355,2	8.253.661,5	7.643.421,6	160.817,7
Payı (%)	17,8	10,1	13,8	16,6	10,9	7,5	6,8	6,9	10,3	12,3

İhracatın yüzde 11'i bu illerden

Depremzede on il 2022 yılında Türkiye'nin toplam 254,2 milyar lira olan ihracatının yüzde 10,9 oranındaki 27,6 milyar dolarlık kısmını gerçekleştirdi. Bunun da 11,2 milyar dolarını tek başına Gaziantep yaptı. Mersin 6,2 milyar, Hatay 4,1 milyar, Adana 3,1 milyar dolarla en çok ihracat yapan iller arasında yer aldı.

İnsan gücü kaybı, üretim, nakliye ve lojistik faaliyetlerinde aksama nedeniyle illerin ihracat performansında yaşanacak kayıpların ülke dış ticaretini olumsuz etkileyeceği görülüyor.

Yıllık vergi 176 milyar TL

Depremzede on il 2022 yılında devletin 2 trilyon 353,3 milyar lira olan toplam vergi gelirlerinin 176,4 milyar lira ile yüzde 7,5'ini ödedi. Geçen yıl 2 trilyon 802,4 milyar lira olan merkezi yönetim toplam bütçe gelirlerinin de 567,7 milyar lira ile yüzde 6,9'u bu on ilden sağlandı. Depremin ciddi can ve mal kayıplarına yol açtığı on ilde üretimin, ticaretin, ekonomik faaliyetlerin duraksaması, vergilerin ödenememesi, kamu maliyesi açısından önemli bir kayıp anlamına geliyor.

BÖLGEDEKİ BARAJ VE HES'LER	
Adatepe Barajı	K. Maraş
Alaköprü Barajı ve HES	Mersin
Aslantaş Barajı ve HES	Osmaniye
Atatürk Barajı ve HES	Ş. Urfa, Adıyaman
Ayvalı Barajı	K. Maraş
Batman Barajı ve HES	Diyarbakır
Berdan Barajı ve HES	Mersin
Berke Barajı ve HES	Osmaniye
Birecik Barajı ve HES	Ş. Urfa
Boztepe Barajı	Malatya
Çamgazi Barajı	Adıyaman
Çat Barajı	Malatya
Çatalan Barajı ve HES	Adana
Devegeçidi Barajı	Diyarbakır
Dicle Barajı ve HES	Diyarbakır
Gezende Barajı ve HES	Mersin
Göksu Barajı	Diyarbakır
Hacıhıdır Barajı	Ş. Urfa
Hancağz Barajı	Gaziantep
Kadıncık Barajı ve HES.	Mersin
Kalecik Barajı	Osmaniye
Kapıkaya Barajı	Malatya
Karakaya Barajı ve HES	Diyarbakır, Malatya
Karkamış Barajı ve HES.	Gaziantep, Ş. Urfa
Kartalkaya Barajı	K. Maraş
Kayalık Barajı	Gaziantep
Kılavuzlu Barajı ve HES	K. Maraş
Kıralkızı Barajı ve HES	Diyarbakır
Kozan Barajı	Adana
Medik Barajı	Malatya
Mehmetli Barajı.	Osmaniye
Menzelet Barajı ve HES	K. Maraş
Nergizlik Barajı	Adana
Polat Barajı	Malatya
Seyhan Barajı ve HES	Adana
Sır Barajı ve HES	K. Maraş
Silvan Barajı ve HES.	Diyarbakır
Sultansuyu Barajı	Malatya
Sürgü Barajı	Malatya
Tahtaköprü Barajı	Gaziantep
Yarseli Barajı	Hatay
Yayladağı Barajı.	Hatay
Yoncalı Barajı.	Malatya

Kredi borcu 785 milyar lira

Depremın vurduğu illerin can ve mal kayıpları ve ekonomik süreçlerinin kesintiye uğraması bankacılık sektörünün bilançosunu da olumsuz etkileyecek. Sektörde 2022 sonu itibariyle 8 trilyon 253,7 milyar lira olan mevduatın yüzde 6,9 oranındaki 567,7 milyar liralık bölümüne sahip olan bu on ile, aynı tarih itibariyle 7 trilyon 643,4 milyar lira olan toplam nakdi kredilerin ise yüzde 10,3 oranındaki 784,9 milyar liralık bölümünü kullanmış durumda. Bu tutar, deprem yüzünden ağır can ve mal kaybı

yaşayan, “canının derdine düşmüş” depremzede yurttaşların kullandığı ticari krediler ile tüketici kredilerini kapsıyor. Bankacılık sektörünün 2022 sonu itibariyle 160,8 milyar lira olan takipteki kredi alacaklarının da yüzde 12,3 oranındaki 19,8 milyar liralık bölümü bu on ilden. Depremin insan hayatı ve maddi servette büyük hasara yol açtığı bu illerde takipteki kredi alacaklarının doğal olarak büyümesi bekleniyor.

Konutların yüzde 39'u yönetmelik öncesi

Depremin vurduğu on ildeki toplam 3 milyon 840 bin 354 konutun 1 milyon 493 bin 67 adetle yüzde 39'unu deprem yönetmeliğinin henüz uygulamaya girmediği 2000 yılı ve öncesinde inşa edilenler oluşturuyor. Yüzde 47,9'la en yüksek Adana'da bulunan bu oran Hatay'da yüzde 46,1, Mersin'de yüzde 45, Malatya'da yüzde 42,1 düzeyine ulaşıyor. On ilde 2001 ve sonrasında yapılan binalardaki konut sayısı 1 milyon 914 bin 398 olurken, 432 bin 889 konutun ise yapım tarihi bilinmiyor. Depremle sarsılan on ilde, ülke enerji ihtiyacının karşılanmasında stratejik öneme sahip, aralarında Atatürk ve Karakaya'nın da yer aldığı 43 önemli baraj ve hidroelektrik santrali (HES) bulunuyor. Bunlar arasında yer alan Malatya'daki Sultansuyu Barajı, depremden etkilendi ve tedbiren kademeli olarak boşaltılacağı açıklandı. Ülke enerji güvenliği ve bölgede insan yaşamını tehdit edecek durumların ortaya çıkmaması için bu baraj ve HES'lerin etkin kontrolü, yeni büyük deprem ya da artçılara karşı gerekli önlemlerin alınması büyük önem taşıyor.

İLLERİN KONUT STOKU						
	2000 ve öncesi	Pay %	2001 ve sonrası	Pay %	Bilinmeyen	Toplam
Adana	302.840	47,9	244.668	38,7	85.367	632.875
Adıyaman	50.133	32,3	81.271	52,3	23.896	155.300
Diyarbakır	130.778	33,1	229.532	58,1	34.558	394.868
Gaziantep	169.862	32,5	269.876	51,6	83.209	522.947
Hatay	207.219	46,1	224.464	50,0	17.468	449.151
K. Maraş	120.196	38,6	181.016	58,1	10.247	311.459
Malatya	97.108	42,1	111.603	48,4	21.787	230.498
Mersin	259.321	45,0	248.119	43,1	68.195	575.635
Osmaniye	56.535	36,2	72.686	46,5	26.979	156.200
Şanlıurfa	99.075	24,1	251.163	61,0	61.183	411.421
TOPLAM	1.493.067	38,9	1.914.398	49,8	432.889	3.840.354

Esfender KORKMAZ

Depremi ekonomik ve sosyal maliyeti

8 Şubat 2023 Çarşamba

Depremde Türkiye dışında Kuzey Suriye'de de binden fazla can kaybı var. İnsan hayatı maliyet hesaplarına sığmaz. Dahası insan kaybı, yalnızca bizim ve Suriye'nin değil tüm insanlığın acısıdır.

Depremde yıkılan ve hasar gören bina ve altyapı, servet, varlık, kaynak kaybıdır. Deprem kurtarma ve faaliyetleri ise katma değer yaratır. Söz gelimi iş makinelerinin çalışması, akaryakıt harcaması, iş gücü, bütün bunlar katma değer yaratır. Büyümeyi pozitif etkiler. Buna rağmen depremde kurtarma faaliyetlerinin fırsat maliyeti var. Aynı makine daha yüksek katma değer yaratmak için yeni bina yapımında kullanılabilir.

Öte yandan, deprem bölgesindeki üretin faaliyetlerinin durması, büyümeyi olumsuz etkiler.

Depremde kurtarma, barınma ve onarım faaliyetlerinin finansmanı genel olarak halkın ve diğer devletlerin yardımları ile sağlanır. Özel ve tüzel kişiler bu yardımları genel olarak tasarrufları ile karşılar. Tüketimde düşme sınırlı olur ve büyümeye negatif etkisi sınırlı olur. Dış yardımlar ise kaynak girişidir. Büyümeyi değil iç varlıkları etkiler.

17 Ağustos 1999 depreminde maliyetlerin finansmanı için deprem vergileri getirildi.

*Ek gelir ve kurumlar vergisi olarak vergi oranları yüzde 5 artırıldı.

*Ek emlak vergisi olarak, ödenen verginin bir katı daha alındı.

*Ek motorlu kara taşıtları vergisi, bir kat daha artırıldı.

*Özel iletişim vergisi getirildi.

Bunlardan özel iletişim vergisi kalıcı hale getirildi. Ayrıca bu vergilerden elde edilen gelirlerin nereye ve neden kullanıldığı da halen yine tartışılıyor.

Bu defa vergiye gerek yok çünkü önce de söylediğim gibi Dünya ve Türkiye seferber oldu. Ayrıca bankalar ve SSK borç erteleyerek finansmana katkıda bulunuyor.

Uzmanların söylediğine göre bölgedeki yapıların yüzde 80'i, 2000 yılından önce yapılmış ve deprem güvenlik şartlarını taşıyor. 2000 yılından önce ve sonra yapılanların tamamında ise altyapı sorunları var ve tüm altyapı depremde çöktü. Bu anlamda siyasi iktidarın bölgede deprem öncesi 20 yılda yeterli önlem almadığı anlaşılıyor. Kamu ve özel binalarda, gerekli dönüşüm ve güçlendirme yapılmamış.

TOKİ, kupon aralarda lüks konut yaptırmaktan, hükümet konut rantı kollamaktan, güçlendirme faaliyetlerine zaman ve para ayıramamış.

Yine bütçeden kamu binalarını güçlendirmeye ve altyapıya kaynak ayrılmamış.

Öte yandan Hükümet bir yandan siyaset yapılmasını diyor ve fakat öte yandan Çevre Bakanı, AKP'li belediyelerin yaptıklarını sıralıyor. Ayrıca "*Cumhurbaşkanı an ve an takip ediyor*" diyor. Muhalefet milletvekilleri deprem bölgesinde çalıştığı halde, AKP Sözcüsü Çelik; "*Cumhur İttifakı olarak hepimiz ayaktayız*" diyor.

Bundan sonra hangi iktidar olursa olsun, 2000 öncesi binaların ve altyapının güçlendirilmesi için bütçeye ayrı bir ödenek konulmalıdır.

TOKİ tasfiye edilmeli, yerine "**Sosyal Konut ve Güçlendirme Kurumu**" kurulmalıdır. Bu kurum bağımsız ve siyasi popülizmden, hükümetlerin rant kollamasından uzak olmalıdır. Üniversiteleri de katarak, güçlendirme öncelikli bina ve altyapılar yeniden tespit edilmelidir. Bu kurum bizzat ve gerektiğinde özel sektöre teşvik vererek hızlı güçlendirme yapmalıdır.

İbrahim Kahveci

Toplum yönetimi?

Toplum yönetimi nedir?

Mesela toplumun kısa vadeli menfaatlerini gerçekleştirmek midir? Yoksa **toplum yönetimi uzun vadeli sağlıklı bir yaşam ortamı sağlamak mıdır?**

Emeklilik sistemi buna bir örnek: Orta-uzun vadede herkesin kaybedeceği bir sistem olmasına rağmen kısa vadede herkes mutlu olsun diye **erken emeklilik** veriliyor.

Ya da 'İmar **Barışı**'... Herkesin evinin imar izinli olması kısa vadede mutluluk veriyor ama orta-uzun vadede o mutluluk çok daha acı sonuçlar doğurabiliyor. Çürük binalara verilen izinler aslında o evde oturanlar için mezar yeri bile olabiliyor.

Türkiye 99 depreminde hazırlıksızdı ve acemice işler yapıldı. Kurtarma ekipleri dahi nerede ise yoktu. Sayamayacak kadar bahanemiz vardı.

99 sonrası adeta depremle yatar depremle kalkar olmuşuk. Hatta depreme önlem nedeniyle iletişim vergisi olarak bir **deprem vergisi** bile uygulamaya aldık.

Yetmedi yeni inşaat yapımına sıkı kurallar getirdik. Maliyet artacak olsa bile artık yeni yapılan binalar sağlam olacaktı.

2017 'Başkanlık Referandumu' için en önemli argüman "**bürokratik hantallık kalkacak ve hızlı karar alınarak büyük Türkiye kurulacak**" değil miydi?

Hızlı karar almak işte tam da bu günler için geçerliydi.

CHP Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzylmaz'ı dinlerken adeta donup kaldık: "Zonguldak maden işçileri doğal kurtarıcılar olmaları nedeniyle hemen deprem sabahı

08.02.2023

saat 08;00-09;00 arası hazırlanıp deprem bölgesine yollanabilirdi” diyor. Hatta bu konuda Zonguldak AFAD Yönetimi ile de görüştüğünü ama kabul ettiremediğini anlatıyor. Ve daha ilk gün 2000 maden işçisi olmak üzere bölgeye binlerce madencinin gidebileceğini izah ediyor.

Biliyorsunuz şu anda kamuoyunda çok tartışılan bir konu daha var: 99 depreminde askerler hazır kurtarıcı olarak görev yapmıştı. Neden bu sefer bölgedeki ve diğer yerlerdeki binlerce asker kurtarıcı olarak deprem bölgesine sevk edilmedi?

Burada bir başka konu da ulaşım: Neden kara yolu ulaşımı yerine başta **Cumhurbaşkanlığının özel uçakları** (13 adet) olmak üzere müsait olan tüm uçaklar seferber edilmedi?

Bölgeye hızlı intikal çok önemliydi.

Kısaca durum şu:

1-Deprem öncesi hazırlıklarımız temel altyapı 99 depreminden sonra kurulmuş olmasına rağmen yeterli düzeyde gerçekleşmedi.

2-Deprem anından hızlı ve her imkanı kullanıcı kararlar da alınamadı

Ve daha acısı şu ki; süreç içinde yine hiç dikkat etmeden “dezenformasyon” yani gerçek olmayan konuşmalar yapabildik. Mesela herkese ulaşıldığını söyleyen Kızılay’ından diğer ilgili kişilere kadar bu yolu tercih edebildik.

Devlet ve kurumlar yeterince çalışmazsa, **her ‘adımın’ bir yerden izin alınarak** yapılmak istenmesi durumunda ne olduğunu şu acı günlerde hep beraber yine gördük.

99 depremi yaz aylarıydı.. Şimdi kara kış ve her yer buz gibi...

Evet, afet büyük ve bu hiç hesap edilemeyecek kadar yıkıma yol açtı. Ama biz de bu afete karşı yeterli öncü ve anlık tedbirleri alamadık.

Bu toplumsal afetler bize yine sadece ders almayı mı söyletecek yoksa ders almayı gerekli adımları atmayanların sorgulanmasını mı?

Bu iş böyle gitmez... Bunu biliyoruz.

08.02.2023

Acımız çok ama çok büyük. Bu acılar öyle geçiştirilecek acılar değil. Derhal ama derhal nerede ne eksik ettiğimize bakıp tüm sorgulamaları yapmak zorundayız. Bu iş kader vs deyip geçiştirilemez.

Bu tablo bize aynı zamanda toplum yönetiminin toplum istekleri ile değil; devlet yönetimi ile gerçekleşeceğini de göstermiş olmalı.

Herkesin ama herkesin başı sağolsun. Allah rahmet eylesin ve bizleri de affetsin.

08 Şubat 2023, Çarşamba

BAŞYAZIMEHMET BARLAS

Sesimi duyan var mı?

17 Ağustos 1999 Marmara Depremi'nden 24 yıl sonra bu kez bir kış gününde yine "**Sesimi duyan var mı**" çağrılarını kulaklarımızda çınlıyor. 6 Şubat'ta sabaha karşı 04.17'de Kahramanmaraş'ta gerçekleşen ve 10 şehrimizde büyük bir yıkıma neden olan depremin büyüklüğü 7.7 olarak belirlendi. Financial Times, son 100 yılın en büyük doğal felaketi olarak duyurdu. Deprem öyle büyüktü ki Ankara'dan da hissedildi, Mısır'dan da.

DEVLET HEMEN MÜDAHALE ETTİ

Deprem haberini duyar duymaz televizyonu açtık. Saat sabah 06.00 civarı. Canlı yayında Cumhurbaşkanı Yardımcısı **Fuat Oktay**, İçişleri Bakanı **Süleyman Soylu**, Çevre ve Şehircilik Bakanı **Murat Kurum** var. Diğer bakanlar da yavaş yavaş gelmeye başlıyor.

Tüm AFAD yetkilileri bilgisayar ekranı başında sahadan gelen bilgilerden felaketin boyutlarını anlamaya çalışıyor. Hemen organize olunuyor ve 13 bakan felaket bölgesine gidiyor. Ardından Cumhurbaşkanı **Erdogan**, AFAD'a giderek halkı bilgilendiren bir konuşma yapıyor. Yavaş yavaş depremin yıkıcı etkisinin boyutları da ortaya çıkıyor.

1999 Marmara Depremi'ni dün gibi hatırlıyorum.

Cumhurbaşkanı **Süleyman Demirel**'e bir gün boyunca ulaşamadım. Başbakan **Bülent Ecevit** günler sonra ekrana çıkabilmişti. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) diye bir kurum ise henüz kurulmamıştı. Yaz günü olmasına rağmen arama kurtarma çalışması yapılamıyor, vatandaşın acil ihtiyaçları karşılanamıyordu.

Şimdi 130 atom bombası gücünde bir depremle karşı karşıyayız. 10 ilde 13.5 milyon kişiyi etkileyen çok güçlü bir depremden bahsediyoruz. Kışın en soğuk gecesinde devlet ilk saatlerden itibaren afet bölgesindeydi. Yıkılan karayolu nedeniyle bazı bölgelere iş makinelerinin gelmesi biraz zorlaşmıştı. Zor da olsa bütün afet bölgelerine ulaşıldı.

SEFERBERLİĞİ SABOTE EDENLER

Keşke yıkılan 8 bin konutun hepsine bir iş makinesi ve bir arama kurtarma ekibi gönderilebilse. Keşke daha organize olunabilse. Ama bunları sıcak evimizdeki koltuğumuzda otururken söylemek çok kolay. Sahadaki zorlukları, iklim ve ulaşım koşullarını sadece o yardım ekipleri biliyor.

Nitekim İçişleri Bakanı **Soylu** dün akşamüstü kamera karşısına geçti ve olumsuz koşulların intikali zorlaştırdığını tüm detaylarıyla anlattı. Şu acı günleri atlatalım, bunları zaten günlerce konuşacağız.

Göçük altında kurtarılmayı bekleyen, yakınlarını kaybeden insanların acısını elbette paylaşıyorum. Gerçekten millet olarak çok üzgünüz. Şunun da altını çizelim. Bir de **insanların acısı üzerinden siyaset yapan, içindeki tüm nefreti dışarı vuran insanlar var**. Sosyal medya üzerinden sürekli bir yalan bombardımanı yapıyorlar. Yetkililerden yapılan açıklamalara rağmen asla provokasyondan vazgeçmiyorlar. Bu yaptıkları ise halkta paniği artırmaktan başka bir işe yaramıyor ama umurlarında bile değil. Maddi manevi hiçbir katkıları olmadığı gibi, büyük seferberliği de sabote etmeye çalışıyorlar.

Cumhurbaşkanı **Erdoğan**, 7 günlük milli yas ve 10 ilde 3 ay boyunca OHAL ilan ettiklerini açıkladı. Tüm Türkiye deprem bölgesine akıyor. Büyük bir gönül seferberliği yaşanıyor. Belediyeler, AFAD, Kızılay, STK'lar, UMKE, gönüllüler herkes orada. Yurtdışından birçok arama kurtarma ekibi afet bölgesine ulaştı. İzin verin, göçük altından çıkarılan kızımız için sevinç gözyaşı dökelim. Bırakın biraz acımızı yaşayalım.

Hâlâ göçük altında kalan insanlar var. Ve onları kurtarmak için bölgede canla başla "**Sesimi duyan var mı?**" diye seslenen binlerce gönüllü... Hepsi zamanla yarıyor. Belki enkazdan bir kişi fazla çıkarabilirim umuduyla. Biraz kendinizi onların yerine koyun.